

פרשת ויקהל פקודי

בתשובה כשעדיין העידן של החזרה בתשובה היה דבר חדש ואפילו ישיבות לבעלי תשובה כמעט ולא היו, והרב לימד במסירות נפש, ואחר כמה זמן הביא אותם אותו תלמיד חכם לרב גדול בירושלים שיבדוק אותם ויאמר אם הם מתאימים לשבת לעסוק בתורה, שאולי בהמשך הם יצאו לתלמידי חכמים, או שמא אין זה ייעודם וכדאי שילכו לעבוד ורק יקבעו עתים. והרב בחן אותם הדק היטב היטב הדק ואמר לתלמיד חכם, לא נראה לי שכדאי שילמדו תורה כל היום עדיף שילמדו מקצוע ויקבעו עתים לתורה. התלמיד חכם הודה לרב והלך, אך לא עשה כדברי אותו רב גדול אלא המשיך ללמוד במסירות נפש ימים ולילות, ואחר כשנה הלך שוב לאותו רב גדול בירושלים ואמר לו אלה תלמידים חדשים אולי כבוד הרב יבדוק גם אותם ויורה לי מה לעשות, והרב בחן אותם וראה שהם מלאים תורה ויראת שמים טהורה ואמר לתלמיד חכם אלה טובים תמשיך ללמוד הם יצאו גדולי תורה ויראה. אמר לו התלמיד חכם, אלה הם הראשונים, ויהי לפלא, וכיום אותם תלמידים משמשים כראשי ישיבות, ישמעו הרבנים ויגילו התלמידים.

המשקיע את כל כוחותיו ברוחניות יצליח מעל הטבע הרמב"ן על התורה פרק לה פסוק כא ד"ה **ויבאו כל איש אש נשאו לבו**. הרמב"ן אומר כתוב אשר נשאו ליבו ולא כתוב נידב ליבו כיון שמדובר בהתנדבות לעשות מלאכה ולא בתרומה למשכ וכתב נשאו ליבו ולא כתב אשר חפץ לעשות מלאכה לומר, כי לו היה בהם שלמד את המלאכות האלה ממלמד, [שהרי עבודה כולה עבודה פיסית קשה אם כן כיצד ידעו לעשות בזה בכסף ובנחושן להיות צורפים מומחים במלאכה הדורשת מקצוענות ית במלאכה דקה מן הדקה להיות אומנים מומחים בנגרות], ומסבי שמצא בטבעו שידע לעשות כן, ויגבה לבו בדרכי ה' (דה"ב י ו) כיון שרצה בצלאל בן אורי ואהליהב בן אחיסמך לעסוי במלאכת קודש וזו הקב"ה נתן להם סיעתא דשמיא והפכו להיות צורפים מומחים ובקיאיים במלאכת העץ למרות שלא היה לו או הנסיון לכך

מורנו ובנו הרב יששכר מאיר זצוק"ל כותב בספרו שכר שכי שמדברי הרמב"ן רואים שאם ציבור צריך דבר מסויים ואין כ שיעשה זאת אדם אשר יקח על עצמו תפקיד זה גם אם אין הגיו שהוא יצליח, הוא בכל זאת יצליח ויקבל סיעתא דשמיא גדול מאד שיעלה הדבר בידו. אבל בתנאי שיעשה זאת לשם שמים סיפר ראש ישיבה במהלך אחד מביקורי האחרונים אצל מר הגאון רבי אליעזר. מנחם מן שך זצ"ל ראש ישיבת פוניבז' הגיע אליו כמה תלמידי חכמים גדולים על מנת להתייעץ באש להקמת ישיבה קטנה במרכז הארץ, הם הציגו את שאלותיהם והתלבטויותיהם, מרן זצ"ל השיב להם מה שהשיב.

ומעשה (מובא בשאל אביך ויגד לקוח מבחרת בחיים) בבחור שגר בעיר כסלוצק והיה ראש החבורה של הילדים הרעים וכינוהו כולם בשם יוסליה. השובב הוא היה הולך בגאווה וכולם פחדו ממנו. והנה יום אחד הוא יושב על איזה עץ גבוה ומשקיף על כל העיר. ולפתע הוא רואה באחד הבתים הקרובים אליו אבא שמכה את בנו וצועק עליו אוי ואבוי לך אם תתחבר ליוסליה השובב, תתרחק ממנו, הבחור הזה רשע טמא משוקץ ומתועב וכי'. ויוסליה שומע את כל זה ונעטב לבו בקרבו והחל להבין מה אנשים חושבים עליו. ויורה לו כל הגאווה וירד מהעץ והחל לשבת לעשות חשבון נפש, ובא לאביו ואמר לו אבא אני הולך לישבת וולוז'ין, האבא לא ידע אם לצחוק או לבכות שהרי לבית הספר הוא לא הולך, וחשב זה אולי עוד תעלול שהבן מעולל. אבל יוסליה היה רציני למדי ונפרד מכולם והגיע לישבת וולוז'ין ובא לחדרו של ראש הישיבה ר' חיים מוולוז'ין [תלמידו המובהק של הגר"א] בעל "נפש החיים", ואמר לו כבוד הרב הגעתי מהעיר כסלוצק וברצוני ללמוד כאן תורה, כמה גמרות למדת כבר, שאל הרב. עוד לא למדתי כלום בחיים שלי אני אני רוצה להתחיל ללמוד. אני לא יכול לקבל אותך לישבה כאן כולם למדו כבר הרבה גמרות, אתה לא תוכל להסתדר אני ישלח אותך לישבה אחרת, אל תדאג. אבל יוסליה שלנו החל להתחנן ולבכות ואמר לרב אני רוצה רק פה, הרב תנסה אותי אני אלמד בהתמדה. והרב כראותו את הבכי הנורא הבין שהוא רציני מאוד וקיבל אותו והביא לו כמה בחורים שילמדו עמו לאט לאט, והיה שם עמוד מרכזי בבית המדרש ויוסליה קבע את מקומו ליד העמוד, והחל ללמוד בהתלהבות עצומה יומם ולילה וכמעט ולא אכל ולא ישן ולמד בכל כוחו, עד שנעשה לאחד המובהרים בוולוז'ין אם לא המובהר שבהם.

אנו יודעים, בימים בהם אנו חיים מתגלגלת לה סיעתא דשמיא ברחובות בצורה שלא היתה מעולם. כל מי שמייסד ישיבה, א פותח מוסד כלשהו, ומטרתו לשם שמים, להגדיל תורה ולהאדירה, זוכה לראות הצלחה לא - רגילה.

שבשנים קודמות ובדורות אחרים צריכים היו "לעמול על כ הרבה יותר" ולהשקיע מאמצים וכוחות גוף ונפש, עד כאן דברי של ראש הישיבה.

הטבא מסלובזקה שזכה להקים כמה ישיבות אמר שאם אדו את אותו מאמץ ומרץ שהוא היה משקיע על כך שאם הבן של היה חולה חיי' שהולך מרופא לרופא ועושה את הכל למען רפו בנו את אותו מאמץ היה משקיע על הקמת ישיבה היה מקים לו ישיבה אחת אלא מאה ישיבות שבהקמת מקום תורה יש המו סיעתא דשמיא ראינו אנשים פשוטים עם רצון גדול שהקיי מוסדות לתפארת ישנו קצב שכיר יום שדואג לתרומות ותורה עד היום כולל יום, כולל ערב ומביא רבנים שימסרו שימסרו ימסרו הכל מתחיל מרצון [רצון אותיות צינור] שזהו הכלי קיבול עו מסירות נפש המצווה שחפץ לעשותה מצליחה מאד גם במצווה צריך לנסות לעשות את המצווה גם אין הגיו להצליח במצווה

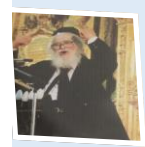
ונהנה יום אחד הרב מביא לו ערימה של מכתבים ואומר לו תקרא את המכתבים והנה במכתב הראשון מודיעים לו שבתים נשרף ואזו מתחננת שישבו הביתה כי כל הילדים אצל השכנים ויבוא לעזור בשיקום הבית. ובמכתב השני מודיעים לו כי גם בתי השכנים נשרפו ואחיו הקטנים מפוזרים בבתיים שבעיר, ואילו במכתב השלישי מודיעים לו שכל בתי העיר נשרפו ואזו מתחננת שיבוא. והרים יוסליה את עיניו הבוכות מהמכתבים ואמר לרב לא הראית לי את המכתבים כיון שלא רצית שאעזוב את לימוד התורה, ואם כן למה עכשיו כבוד הרב הראה לי? אמר לו הרב באתי להראות לך כמה חשובה התורה שלך בשמים, שהיצר היה מוכן לשרוף עיר שלימה ובלבד שתחזור להיות החייל שלו כפי שהיית עד עכשיו, ולכן תמשיך ללמוד בהתמדה וסוף הכבוד לבוא. והנה הגיעו נכבדים מהעיר כסלוצק אל הרב מוולוז'ין כדי שיתן להם רב לעיר, כיון שרב העיר של כסלוצק נפטר. קורא הרבי לשמשו ואומר לו לך תקרא לרבי יוסף והנה רבי יוסף הצעיר מגיע לרבו והם אמרו לרב באוזן מחילה רבינו אבל הוא לא צעיר מדי מה הוא כבר למד? אמר להם הרב אל תסתכלו בזקנן הוא מלא תורה, וחוף מזה מה עם יוסליה השובב שהיה בעירכם שמעתם עליו? שמענו שהוא עזב את העיר ברוך ה' כבר כמה שנים יש שקט בעירנו. רציתי לבשר לכם שהיום הוא חוזר אבל לא בתור יוסליה השובב אלא בתור הרב הראשי של כסלוצק הנה הוא לפניכם. ע"כ המעשה הנפלא, והרב עובדיה יוסף זצוק"ל מזכיר אותו בספריו הקדושים. אנו רואים את כח הרצון מילד שהיה מושא להוקעה ולשובבות עם רצון גדול זכה להרבה סיעתא דשמיא ונהפך להיות רב העיר של מקום מגוריו כוחו של עמל להפוך כל אדם לגדול בישראל

מסופר על רב חיים מבריסק היה יהודי שנאסר על ידי השלטונות ונגזר עליו מוות ה' ישמור ולא היה סיכוי להצילו, למרות זאו הרב חיים מבריסק ניסה בכל כוחו ועשה השתדלויות כד להמתיק את עונשו, למרות שמבחינת ההגיון אין טעו להשתדלות זו ואמר שבפיקוח נפש מנסים גם אם אין סיכוי, ואכ לבסוף הוא הצליח לבטל את גזר דין מוות. כשהקב"ה רואו שהנך עושה את המקסימום מבחינתך הקב"ה משלים את הכ ואז מובטחת סיעתא דשמיא

ממשלים זאת במשל למלך שאמר מי שיעלה לבנין עד קומו מאתיים יקבל פרס עצום אחד הגיע לקומה 40 התייאש השו הגיע עד קומה 60 התייאש השלישי עד קומה 61 ונעצר הרביע התאמץ בכל כוחותיו ועד קומה 65 ולא יכל יותר פתאון הוא רואה מעלית שדרכה אפשר להגיע עד קומה 200 ואכן הגי לקומה 200 וקיבל את הפרס זהו המשל כך גם בעבודת ה' או אדם עושה את המקסימום שהוא יכול לעשות הקב"ה דוא להשלים את רצונו בעבודת ה' אבל בתנאי שהוא מצידו יעשה או כל המקסימום שהוא יכול לעשות וכן בלימוד תורה אם אדו עמל בתורה בהתמדה ומוסר את כל כוחותיו ללימוד התורה גו אם מוחו הוא מוח חלש לבסוף הקב"ה פותח לו פתחים בתורו הקדושה ונותן לו סיעתא דשמיא בלי גבול

כפי שמסופר על בחור שבא להתקבל לישבת החתם סופר ומצא שמוחו מוח אבן ואין לו שום ידיעה בתורה אבל היה לו רצון עו ללמוד תורה הצמיד לו החתם סופר חברותות ובכל זאת הוא לו קולט כלום מוח קשה כאבן עד שהחברותות שלו התייאשו אב החתם סופר לא אמר נואש ואכן לבסוף הוא צמח לרב גדו בישראל כיון שהיה לו דבר אחד החשוב ביותר וזה הרצון ללמו ובמסירות גדולה

שבת שלום ומבורך

כמה גדול שכרה של מצווה

מעשה ביהודי מהונגריה שהנאציים ימ"ש רצחו בדם קר את כל בני משפחתו והוא התגלגל לאושוויץ. שם היה עמו באותו הדרגש בצריף יהודי תלמיד חכם צדיק, שידע את כל התפילות בע"פ וגם ידע לחשב את התאריך העברי. כאשר הגיע חודש ניסן, אמר לו היהודי הצדיק: "כבר חודש ניסן, עוד מעט פסח... מרור יש לנו כאן בשפע, אך מה יהיה עם מצות?"

באותה תקופה בעלות הברית הפציצו מחסן של תבואה באזור. כמה יהודים מעונים החליטו לנצל את ההזדמנות ולנסות לקחת משם חיטים ולאפות מצות. אותו ניצול שואה סיפר שהוא התנדב להסתכן וללכת לשם. הוא הצליח לצאת מהמחנה בלי להתפס, להגיע למחסן החיטים, לקחת חיטים, לטחון אותם בעזרת אבנים וגם בדרך לא דרך לאפות כמה מצות בודדות.

הוא ניסה לחדור למחנה עם המצות והצליח לעשות זאת, אך בכניסתו לצריף תפס אותו קצין הגסטאפו שהרגיש בו שהוא מחביא משהו על גופו. הוא לקח ממנו את המצות והכה אותו מכות רצח עד שהתעלף. כאשר התעורר, מיוסר מכאבים, הוא חיפש את המצות והצליח למצוא רק כמה חתיכות שביחד יש בהן שיעור כזית. הוא סיפר לחברו כל מה שעבר עליו, וזה ביקש ממנו והתחנן שיאפשר לו לקיים את מצות אכילת המצה: "תן לי את המצה ואני אומר לך את כל ההגדה"... הוא הפציר בלי סוף ולבסוף בעל המצה הסכים לתת לו את המצה אך בתנאי שאת שכר המצווה יקבל הנותן ולא האוכל. וכך היה. זמן קצר לאחר הפסח, נהרג היהודי הצדיק על קידוש ה'.

אותו יהודי שוויתר לחברו על המצה בסופו של דבר הצליח לשרוד ועלה לארץ ישראל. כמה שנים לאחר מכן (בשנת תש"ח) הגיע אליו חברו הצדיק בחלום והוא מתחנן ובוכה: "אתה נתת לי את המצה באושוויץ ואת שכר המצווה השארת אצלך... אנא ממך, תן לי גם את שכר המצווה".

אותו יהודי קם נסער והלך אל האדמו"ר ממכונבוקה. הוא סיפר לו את כל הסיפור ושאל אותו בדמעות: "האם עלי לוותר לו גם על שכר המצווה?" אמר לו האדמו"ר: "מצד מדת היושר, מן הראוי שתוותר לו גם על שכר המצווה!" "למה?" שאל היהודי.

הרב השיב לו שהוא זכה לחיות ולקיים עוד הרבה מצוות, אך חברו שנפטר בקיצור ימים ושנים לא יכול לעשות זאת... האדמו"ר נתן ליהודי שני מפתחות ואמר לו: "אני נותן לך שני מפתחות: אחד של בית המדרש שלי והשני של ארון הקודש. לך לשם, פתח את ארון הקודש, סגור אחריו את הפרוכת, ואכה לפני ספרי הקודש ספר את כל סיפורך, אל תחסוך במילים... לאחר מכן תכנה שאתה מוותר לאותו יהודי על שכר המצווה של אכילת המצה, ואח"כ תבוא אליי". היהודי עשה כמצוות הרב וסיפר את סיפורו בארון הקודש, במשך זמן רב ובדמעות רבות ולבסוף אמר כמה פעמים שהוא מוותר... כאשר סיים הוא הרגיש כולשה רבה. הוא מסר לגבאי את המפתחות ואמר לו שהוא אינו מסוגל לעלות כעת אל הרבי כי הוא שרוי באפיסת כוחות. הוא הגיע לביתו והלך לישון. הפטר נגלה אליו שוב בחלום זורח מאושר כדי להודות לו. כאשר התעורר, הגיע לרבי וסיפר לו על החלום השני. אמר לו האדמו"ר: "תראה, אותו יהודי שהיה צדיק ותלמיד חכם וזכה למות על קידוש ה' מתוך ייסורים בשואה, אשר בוודאי זכה לקיים מצוות רבות מאוד בימי חייו, ובכל זאת בא אליך ומתחנן שתוותר לו על שכר של מצווה אחת... האם יש לך מושג מה זה מצווה?" חבל על הזמן, צריך לאסוף כמה שיותר מצוות!

לא לכעוס בשום אופן

חומרות יתירות נהג הגאון רבי משולם איגרא זצ"ל, רבה של טיסמניץ, בעניין מצות הפסח. מחשש חמץ לא אכל כל מיני חג מצה, אלא את מצות ליל הסדר אותן אפו תחת השגחתו מקמח שנטחן על ידו מחיטים שמורות שקצר בעצמו ושמרן מכל משמר מכל חשש חימוץ. עבר החג, בשעות אחר הצהיים, תפצה המשרתת לתת מעט מצות לילדים לשבור רעבונם. בהיסוס ידעת נטלה מהמצות שהגאון הכין, ושברתן, משהבינה מה עוללה, נבהלה וברחה מן הבית. נודע לרבנית, וחשכו עיניה, ידעה בכמה מאמצים עלתה שמירת החיטים ואפיית המצות, והכל הושם לאל. מה תאמר לבעלה, איבדה עשתנותיה, נטלה את הילדים ועזבה גם היא את הדירה. שבעלה יבוא ויחפין בכך בעצמו, ידעם וישכך כעסו, ואז תחזור. שב הגאון מבית הכנסת, ואין איש בבית, לא חשד בדבר, והמתין. אמנם נפסק להלכה שיש למהר בעריכת הסדר, אך אין זו סיבה לרוגז. רק תהא, לאן נעלמו. עברה שעה, ורבנית שבה הביתה בחשש. מצאה את בעלה רגוע, וכשראה אותה אמר באמור פנים: "חג שמח! בואי ונלך לערוך את הסדר". רק לשמעה, פרצה בבכי. מה לך. נבהל. סחה שהמצות נשברו, אין מצות לשמור על עריכת הסדר. "ומה בכך", השיב, "הן יש מצות אחרות", את המצות שכולם אוכלים כל הסדר. נטל שלוש מצות 'רגילות' וערך עליהם את ה'קערה', וישב לערוך הסדר בשמחה רבה.

הרב משה פניישטין העדיף לא להזדרז כדי לא לפגוע במאפיה הראשונה

בספר "מגד גבעות עולם" הובא הסיפור המופלא הבא, עד כמה הזולת עמד בראש מעייניהם של רבותנא, ומעשה שהיה- כך היה: הגאון רבי משה פניישטין זצ"ל היה רגיל שנים רבות לאפות את המצות המצווה שלו קודם הפסח באחת המאפיות, והנה באחת השנים נפתחה מאפיה חדשה עם היהודי כשרות רבים יותר מהנהוג מהמאפיה הראשונה, כנודע הדבר לר' משה, החליט כי מעתה יאפה את מצותיו במאפיה החדשה והמהודרת. אולם כאשר הגיע הדבר לידי המעשה. חזר בו מרצונו לאפות במאפיה המהודרת והמשיך לאפות את מצותיו במאפיה הראשונה, כשהוא מסביר: "אם אני אעבור לאפות את המצות במאפיה החדשה, ישמעו זאת אנשים רבים ויעשו גם כן, ויעזבו את המאפיה הישנה ועל ידי זה תיפגע פרנסתו של הראשון..."

הכשיר את הבהמה ובא בחלום ונישק את נעלו של הרב

פעם אחת לפני חג פסח נאספו בני אדם ונמנו על בהמה אחת לחלקה ביניהם כמנהגם, ושחטו אותה ביום י"ג לחודש ניסן, והחכם הבודק הורה שהיא טרפה. הלכו בעלי הבהמה והראו את ה'ספק' לבודק הגדול, המומחה מוה"ר רבי יהודה בן עטר זצ"ל. והוא התיר את הבהמה, וחתך חתיכת כבד ממנה, צלאה לעיניהם, בירך ואכלה. בליל י"ד בניסן היה הרב מוה"ר יהודה בודק את חמץ כנהוג, והניח את מנעליו במתן הבית. וכשסיים את הבדיקה חזר ולא מצא כי אם מנעל אחד. וחיפשו בכל החצר ולא מצאוהו כלל, והצטער

הרב על זה, על מנת להפיסו את דעתו אמרה לו נוות הבית: "למה כל החרדה הזאת על מנעל בלוי?!" והוא השיבה, שאינו מצטער על המנעל. אלא על המעשה. בלילה, לאחר שהלך לישון, ראה בחלומו איש עומד כנגדו והמנעל בידו ואמר לו: "רבי, זה כמה שנים, שאני מגולגל בבהמה שהכשרת היום. וכשהטריף אותה הבודק, אז אמרתי אבדה תקוותי. ואתה כשהתרת אותה, וברכת עליה 'שהכל', הסכימו מן השמים על ידך, ואני קיבלתי את תיקוני. ותיכף באתי ונטלתי מנעל שלך, לנשק אותו לפני מלאכי מעלה, ועכשיו החזרתי אותו למקומו. ותנוהו לדעת כשם שהנחת אותי ותיקנת אותי". וכן היה, בבוקר מצאו את המנעל מונח במקומו.

הקב"ה רוצה שנהיה בשמחה ולא ניכנס ללחץ מהידור המצוות

פעם אחת, כך מסופר על הגאון חכם רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, היה צריך הרב לשוחח עם בעל תשובה שניכנס ללחץ בגלל ריבוי המצוות שצריך יהודי לקיים. והוא הסביר לו, שאת קיום המצווה צריך לקיים בשמחה. הוא עצמו - כך סיפר בימי צעירותו נכנס ללחץ, בענין אפיית מצות שיהיה בהידור מלא. וכשראה את המצות של אביו, שהיו פחותות בהידור משלו, וכיצד היה הוא שמח בהן - בזכות שיש לו לקיים המצווה, למד מאז, שלא להכנס בלחץ, אפילו לצורך הידור מצוה, אלא לקיים הכל בשמחה. ועוד סיפר בענין זה, הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל הציג לפניו פעם שני לילות סדר. האחד של אדם גדול המדקדק מאד במצוות - הוא אינו שקט על המצוות האם נאפו בהידור הראוי, הוא גם חושש על כל מילה המאכלים - שמא לא נהירו בהם די הצורך וכן עוד ועוד. ולעמול זאת הוא תיאר את ליל הסדר של הנצי"ב מוולוז'ין, כיצד הוא היה קורן מאושר בליל הסדר, שהיה סופר את המצוות - הנה מצוה של קידוש, עוד מצוה של ד' כוסות, עוד מצוה כרפס, כך היה מונה כחמש עשרה מצוות שיש בלילה של הפסח. ועוד אונתו, מה נראה לנו - שהוא יותר חביב לפני הבורא יתברך, ואנו אמרנו, הראשון זה ירא, והשני זה אוהב, וכידוע, שאתה היא דרגה גדולה יותר מיראה!

רבי ישראל מסלנט מורה לתלמידו לעזור בבית

מסופר על הגאון רבי נפתלי דוב מאמסטרדם זצ"ל הידו כאב"ד אלקסוט, כי לאחר נישואיו נשאל על ידו רבו, הגאון רבי ישראל מסלנט: "רבי נפתלי, אמור נא לי, האם אתה עוסק במצוות גמ"ח?" השיב לו תלמידו בהכנעה: "מורי ורבי, אין לי כסף במה לעשות גמ"ח". "לא התכוונתי לגמ"ח בממו"ן - החזיר לו רבי ישראל - "אני מתכוון, אם אתה עוסק בחסד בתוך ביתך עם אשתך, צריך אתה לדעת כי לא לקחת שפחה כדי שתשרת אותך, אשתך היא כנופך, ועליך לעזור לה". לאחר פטירת רעייתו, נשיא רבי נפתלי לעת זקנותו אישה זקנה שתטפל בו. אולם האישה זו חלתה ונפל בחלקו לטפל בה. לאנשים הסובבים את הרב התגלה המראה המופלא הבא: רבי נפתלי הישיש והחלוש, שכוחו לא היה עימו היה משרת את אשתו בכל כוחו. הוא עצמו היה מנקה את הבית, שותף ומדיח את הכלים, מסיק את התנור ועוסק בכל העבודות הקשות, והכול מתוך חיבה ושמחה על כך שבי"ה נתגלגלה לידו הזדמנות להיטיב עם הזולת.

קבלת זיונינות ככפרת עוונות מספרים, שבאחד הימים ראו את הגאון רבי ישראל מאיר, היחפץ חיים זצ"ל בוכה בבי מר. למראה זה תמאו האנשים ושאלוהו: "מדוע כבוד תורתו בוכה?". על כך השיב להם הצדיק: "מאז שהתפרסמתי כ'חפץ חיים', אין מי שיבזה אותי ויצער אותי בעולם הזה, וכיצד אזכר לכפרת העוונות?".

הגאון הרב חיים שמואלביץ מתפלל בקבר רחל להצלחת המלחמה

היה זה הזמן מלחמת יום הכיפורים, המתח היה בשיאו, יום רדף יום, הציבור בירושלים היה באפילה מוחלטת בלילה, והשמעות שהגיעו לא היו טובות. בעיצומם של ימי הפחד, ראש ישיבת מיר, רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, שכר מונית וביקש מהנהג לנסוע לבית לחם, לקבר רחל אמנו. מקורביו ניסו להניאו, שזו סכנת נפשות, אך לבסוף אף הם הצטרפו לנסיעה. כל הקהל הרב מלמל פרקי תהילים בהתרגשות עצומה ואת הפסוקים: "הדול ברמה נשמע... מעני קולך מבכי...". הגיעו לקבר השומם. רבי חיים נכנס פנימה אל המצבה, ואז התפרץ בזעקה נוראה ושוברת לב: "א - מ - א !!! ! המלווים קפאו על מקומם. הזעקה המזועזעת הפכה בן רגע לכבי סוער, קורע לב. "אמא", השתק רבי חיים, "הקב"ה מבקש ממך למעני קולך מבכי... אבל אני, חיים, הבן שלך, מבקש ממך: "אל תפסיקי לבכות! אנא ממך, עוררי רחמים על בניך האומללים הנמצאים כאן למטה, אנא אל תרפי...".

באותו הערב הגיעה הידיעה על ההדפיה המושלמת את כוחות האויב... **וביום השביעי תשבות - לשמור שבת**

קראנו בפרשה על שמירת השבת, סיפרה אשה כשבעלי החליט לחזור בתשובה ולשמור שבת זה נראה לי מוגזם לכן לא הסכמתי לו, החלטתי שאני ממשכיבה בשלך, והוא גישה מה שהוא רוצה. עד אותה שבת שהתארחנו בבית מלון. ביום שבת אחר הצהריים רציתי לחזור הביתה והוא לא הסכים כיון שהוא לא רוצה לחלל את השבת, אותי זה לא עניין בכלל אמרתי לו שהחלטתי שאנחנו נוסעים הביתה בשבת וזהו. הוא ביקש שנשמור שבת לפחות עוד שלוש שעות עד שתצא את השבת שבת התעקשתי שיקח אותי הביתה ותווכחתי איתו עד שנכנע והסכים לחלל שבת בשבילי, וכך נאלץ לנהוג בשבת... באמצע הדרך כשנסענו בכביש מהיר, משאית שנסעה בכיוון הנגדי, סטתה מהדרך והתנגשה בנו חזיתית, מעוצמת ההתנגשות כל הרכב התרסק ואני נפצעתי קשה מאוד, אבל למרבה הנס אפילו יצא בלי פגע עד כדי כך שאף אחד לא הבין איך בעלי הנהג לא נפגע ואפילו סריטה לא קיבל, התאשפזתי זמן רב בבית חולים ההרופאים הסתפקו אם אחזור ללכת בכוחות עצמי הוא ניצל מהתאונה בדרך פלא ידעתי שזה בזכות זה שהוא רצה לשמור שבת. בכיתי המון וידעתי כל הזמן שאני אשמה וכל זה קרא בגלל שהחטאתי את בעלי ובליבי קיבלתי על עצמי לשמור שבת, ואותו יום שקיבלתי על עצמי שמירת שבת, מצבי החל להשתפר עד היום ברוך ה'יכונים אני שומרת שבת לחלוטין ואני מרגישה כיצד השבת שומרת עלי. (השבת בהלכה)

מעשה פצעי אָחַד בְּעַל עֵסְקִים גְּדוֹלִים שָׁלַא נְתָן לְגוֹיִים לְהַצִּיל אֶת מְמוֹנו שְׁהָיָה בְּסִכְנָה בְּשַׁבַּת קוֹדֶשׁ. וְאָמַר רַבֵּינוּ הֶחָפֵץ חַיִּים זִיעֵ"א: "חָצִי הַעוֹלָם עוֹמֵד עַל הָאֵשׁ הַזֶּה". (ואף שעל פי דין אם הנזיל מציל מעצמו את ממנו אין איסור בדבר)

[א] אסור מן התורה לעסוק בתפלה או בדברי תורה שיש צואה מגולה, וכן לא יהיה דבר ערוה כנגד פניו של אדם, וחכמים אסרו שליבו יראה את הערוה אלא יהיה חציצה בין ראשו ולבו ובין הערוה, ואם אינו לבוש מכנסיים או אזור נמצא לבו רואה את הערוה ואסור לקרות או לברך

[ה] ללקוח מול ערות קטן אפילו בן יומו יש לחוש באוסרים, ובשעת המילה מותר: [ה"ע-דווקא בשעת קריאת שמע על להחמיר בקטן ולא בברכה]

[ו] היתה ערוה כנגדו והחזיר פניו ממנה עם כל גופו עד שנעשית מאחוריו או מן הצד מותר לקרות ואף על פי שהוא סמוך לה, כי בערוה בראיה תלה הכתוב ואינו רואה, ואם הערוה כנגדו ועצם עינו, או שהוא סומא, או בלילה שאין רואה אותה אסור לקרות [ה"ע- עוצם עיניו או קורא מתוך הספר מותר], ואם רואה את הערוה דרך זכוכית שבחלון אפילו בנמצאת ברשות אחרת אסור, שהרי רואה:

[ז] מותר להרהר בדברי תורה כשהוא ערום או כנגד ערוה אחרת, שנאמר ערות דבר, דיבור אסור הרהור מותר, אסור לשמוע ברכה מחבירו שהוא צריך לצאת בשמיעה זו ידי חובתו, כיון שאינו יכול לענות שהרי אסור בדיבור. יוכל לאמר יודו כשהוא ערום במקוה אפילו במים צוללים ולבו בתוך המים [ה"ע- מקוואות שלנו שהם חמים אסור להרהר וכל שכן לברך]:

[ח] טפח מגולה באשה במקום שדרכה לכסות הרי זה ערוה, ואסור לקרות כנגדו קריאת שמע וכל דבר שבקדושה, ואפילו היא אשתו, אבל הפנים והידיים שדרכן להיות מגולין מותר לקרות כנגדו אפילו באשה אחרת, ויש אומרים דלא אמרו טפח באשה ערוה אלא דווקא באשתו, אבל באשה אחרת אפילו פחות מטפח הוי ערוה בכל מקום שדרכה לכסות ויש לחוש לדבריהם, ויש להחמיר גם בכטנה היכא דאפשר, [ה"ע- כטנה בת 9 מותר יש להקל ונכון להחמיר, ואסור להלבישם כן] ונשי הערביים שדרכם לגלות זרועותיהם אף על פי שדרכם תמיד בכך לא יקרא כנגדם:

[יא] כתוב בוהר, רגל ויד באשה ערוה, והחלק מן היד והרגל שדרכו להיות מגולה כגון הכף והאצבעות מותר לקרות כנגדם

[בב] שער של אשה שדרכה לכסותו אסור להתפלל כנגדו ואפילו שער אשתו, ואין הבדל בין כעורה, זקנה וכו', אבל בתולות שדרכן לילך פרועות ראש, וכן נשים שרגילים שצמתן יוצאת לחוץ בקצת ארצות מותר לקרות כנגדן, וכן נשים שדרכן לעשות שער ראשם קליעות משתלשלין לאחוריהם כיון שדרכן בכך מותר לקרות כנגדן, והנשים בערי אירופא שדרכן לילך תמיד פרועי ראש מותר לקרות כנגדן כיון דכל הנשים דרכן בכך [ה"ע-הסכים לבא"ח], מהיו שם בערי אירופא דרכם של נשים לבוש אנפלאות תמיד ואין נראה אפילו כלל דהוא מכפות רגליהם, הנה אורח ההולך שם אף על פי שאשתו אינה נוהגת בכך כי במקומה דרכן של נשים לילך בכפות רגליהם בגילוי, הנה הוא צריך להזהר שם בזה לחשוב כפות הרגלים כולם ממקומות המכוסים כפי מנהג במקום ההוא ואסור לקרות כנגדן:

[גג] קול זמר של אשה בין פניהו בן אי אפשר אפילו זקנה, ואפילו אשתו אסור [ה"ע-ואם שומע מדיסק ואינו מכירה מותר], וקטנה פחות משש שנים אין לחוש אם פועה ומנגנת לתינוק, וכן נשים השרות אסור ואם אי אפשר לו שילך למקום אחר ילמוד על ידי הרהור שמעיין בספר ולא יוצאי בשפתו כלום דמותו ככהאי גוונא בשעת הדחק, ויש מחמירים אפילו במדברת אם היא מדבר דברים ארוכים של סיפורי מעשיות וכיוצא, אבל דברים קצרים ובפרט שהם לצורך עסק אין לחוש:

[יד] אסור לקרות מן התורה כל דבר קדושה כנגד הצואה של אדם, ואם היתה מאחוריו או מצידו יתרחק ממנה ארבע אמות וקורא ואם לפניו יתרחק מלא עיניו שיתרחק באופן שלא יוכל לראותה, ובלילה ישעיר כשיעור היום והסומא משער כפי ראיית הפתח, וצדדים שלפניו זה כלפניו, ושלאחוריו הרי הם כלאחוריו, ואם בצידו ורואה אותה בלא הטיית ראשו לצדדין הרי זה כלפניו, וצריך כמלא עיניו: [ה"ע-אם רחוק ד' אמות מהצואה שלפניו ואינה נראית ממש רשאי להקל ועדיף להפנות גבן] והא דסגי בארבע אמות, היינו היכא דאין מגיע לו ריח ממנה, אבל אם מגיע לו ריח רע ממנה צריך שיתרחק ארבע אמות ממקום שכלה הריח, ואפילו אם הקורא יש לו חולי שאינו מריח, צריך שיתרחק ד' אמות ממקום שכלה הריח לשאר אדם שמריח והשיעור הוא באדם בינוני, כי יש בני אדם שחוש הריח שלהם חזק מאד שמריחים מרחוק יותר:

[טו] היתה הצואה ברשות אחרת ואינו מריח ריח רע מותר לקרות כנגדה ויש מחמירים בראוה אותה אפילו ברשות אחרת ויש לחוש לדבריהם ואם עוצם עיניו או בלילה יש להקל במקום גבוה עשרה טפחים ורחב ד"ט על ד"ט, נידון כרשות לעצמו:

[טז] ריח רע אינו מועיל לו מחיצה ושינוי רשות, שאפילו הסרחון מונח אחר ג' וד' בתים אם מגיע לו ריח אסור לקרות, ורק מי שיש לו חולי שאינו מריח כיון דהסרחון אינו בבית שצומד בו מותר לקרות אף על פי דאחרים מריחים, ורק אם היא באותו הבית או גם בעל חולי שאינו מריח אסור לקרות כל עוד דאחרים העומדים שם מריחים ריח רע, וכן אם היתה צואה בבית והסירו אותה ממש, ועדיין יש ריח רע אסור לקרות עד שיכלה הריח, אבל אם הוא בעל חולי שאינו מריח שרי ליה לקרות אחר שהסירו והעבירו הצואה מן הבית:

[יז] נבילה מוסרת וכל דבר המוסתר מחמת שנתעפש, וכן אשפה שריחה רע ומים שרוחן שבוורוה, כל אלו אסור מן התורה, ודינם צואת אדם:

[יח] צואת בהמה חיה ועוף אם יש בהם ריח רע הרי הם כצואת אדם, ואם אין בהם ריח רע מותר לקרות כנגדם, אך רוב צואת בהמה חיה ועוף אין בהם ריח רע, אבל צואת חתול וצואה רכה של חמור הבא מן הדרך שתמן ריחן רע כצואת אדם, ולכן אפילו אם יזדמן פעם אחת שאין להם ריח רע למרות זאת אסור לקרות כנגדם, ויתרחק מהם כדין צואת אדם, וכן צואת תרנגולים

אדומים שתמן ריחן רע וצריך להתרחק מהם כצואת אדם, אבל צואת שאר תרנגולים דינם כצואת עופות, והחול של תרנגולים יש בו סרחון ודינו כצואת אדם והוא הדין לזר בהמות שריחו רע:

[יט] מי רגלים של אדם בשעה שמשתיין אסור לקרות כנגדן מן התורה אבל לאחר שנפלו לארץ או בכלי אסור מדרבנן, וכיון דאיסורם מדרבנן הקלו בהם ואמרו דאם אחר שהשתיין כלי הטיל לתוכו רביעית מים הרי זה מותר לקרות כנגדם, ואם נבלעה ההשתנה בבגד או בקרקע, ואין בלחלוח טופח על מנת להטפח מותר לקרות כנגדם:

[כ] לסייר שמטילין בו מי רגלים קבוע אסור לקרות כנגדם ואם עשוי ממתכת או זכוכית ורחוצים יפה מותר לקרות כנגדם אם אין ריח

[כא] אם כשמברך או קורא הרגיש שנתלכלכו מכנסיו בהשתנה שרי, אף על פי שהם טופח על מנת להטפח מפני שהם מכוסים בבגד העליון

[כב] כל מקום כשיש ספק אם יש צואה אסור בכל דבר שבקדושה עד שיבדוק המקום ואם לא יכול לבדוק אסור דהוי ספק תורה, אבל מי רגלים מותר, שאיסורם לאחר שקילח מדרבנן, בספקן מותר ולכן אם הם בתוך כלי ואינו יודע אם הם השתנה או שאר מים, כיון דאינו יכול לבדוק הרי זה קורא מספק, ואם מצא צואה ואינו יודע אם היא צואת אדם או של כלבים, תולין במצוי יותר ואם קרא קריאת שמע או התפלל במקום שאין ראוי להסתפק בו שיש בו צואה, ואחר כך מצא בו אין צריך לחזור ולהתפלל, אבל חוזר וקורא קריאת שמע בלא ברכות, אבל אם היה רצוי להסתפק ולהא בדק והתפלל צריך לחזור ולהתפלל ועל זה נאמר זבח רשעים תועבה, וכל שכן אם ידע שיש צואה והתפלל במזיד, במה דברים אמורים בצואה אבל במי רגלים אפילו קרא קריאת שמע והתפלל במקום שראוי להסתפק בהם ואחר כך נמצא שם, אין צריך לחזור לקרות הואיל שאסורים מדרבנן

[כג] לקטן שיכול לאכול כזית דגן בכדי אכילת פרס, אפילו שאינו יכול לאכול אלא על ידי בישול כגון דייסא וכיוצא, הרי בני מעים שלו בודאי מסרחין כל מיני מאכל שיאכל, וצריך להתרחק מצואתו כמו צואת גדול, וכל זה מן דין אבל לכתחלה טוב להתרחק אפילו מצואת קטן בן יומו וכן נוהגים:

[כד] צואה אפילו יבשה ואין בה ריח אסור לקרות כנגדה אבל יבשה כל כך עד שתתפרך על ידי גלילה היא כעפר, ומותר לקרות כנגדה אם הגיע יובש שלה לשיעור זה, ואם לא תתפרך על ידי גלילה אלא רק תשבר לשתים לא מהני לקרות כנגדה:

[כה] בית הכסא שמוקף מחיצות, ויש לו פתח, ועשוי בחפירה שהרעי יורד לתוך החפירה ונופל למטה בשפולי המדרון, אף על פי שעושים השתנה על קרקע בית הכסא מותר לקרות כנגד אותו בית הכסא אם הפתח סגור, ולכן צריך להזהר שלא להושב הילדים על קרקע בית הכסא מפני הפחד שמפחדים לישוב על פי החפירה, שאם כן הוי ליה בית הכסא שאין בו חפירה, דאז אפילו יש בו מחיצות והפתח סגור אסור לקרות כנגדו, כי נידון על הבית הכסא כדין גרף של רעי. ואם מפחדים הילדים יניחו להם גרף של רעי בתוך בית הכסא שיעשו צרכיהם בו

[כו] ריח רע דאין לו עיקר כגון שיעא ממש רוח מלמטה, אף על פי דמותר מן התורה גזרו חז"ל עליו משום ריח משני לו עיקר, ולכן אסור בדברי תורה ובקריאת שמע ותפלה וברכות עד שיכלה הריח ממנו, במה דברים אמורים אם הרוח יצא ממנו, אבל אם יצא מחבירו מותר בדברי תורה דלא גזרו חכמים בה מפני ביטול בית המדרש דאי אפשר להם להזהר בכך, אבל בקריאת שמע ותפלה וברכות גזרו אפילו ברוח היוצא מחבירו, שימתין עד שיכלה הריח רע:

[כז] כל סרחון וריח רע שהוא מחמת עיפוש דינו כצואה, אבל ריח רע לאו מחמת עיפוש אלא ברייתו כך כגון נפט וכן שאר דברים שברייתם וטבעם הוא ריח רע, אף על גב דריחן קשה אין להם דין צואה ואין צריך להתרחק מהם [ה"ע-מידת חסידות להתרחק]:

[כח] אם בא להם ריח רע מבית הכסא או מבית אחר בעת לימודם בדברי תורה, או בעת שמתפללים, מותר להשליך בלויי סחבות שרוים כדי שיעלה עשנים ויתבטל הריח רע שלא ירגישו בו, או ישליכו מי ורדים שיש להם ריח טוב: הליכות עולם סיפ"ג: נשים שלובשות בגדי פריצות, אם עוצם עיניו, או שמחזיר פניו לצד אחר, או שקורא מתוך הספר, מותר לקרוא קריאת שמע ולברך כנגדן. וכן רבנים שמסדרים חופה וקידושין, ומול עיניהם נצבות סביב החתן והכלה קרובותיהן הבאות בבגדי פריצות, יכולים לברך ברכות אירוסין ונישואין בעצימת עינים, כי אפילו לדעת האוסרים לקרוא קריאת שמע כנגד ערוה אפילו בעצימת עינים, זהו דוקא בערוה ממש, שהיא אסורה מן התורה, אבל נגד טפח באשה ערוה, וכן שער באשה ערוה, שהם מדרבנן שפיר דמי להקל ע"י עצימת עינים. והכל שכן לדין שאנו הולכים אחר הוראות מרן השלחן ערוך שפסק להקל בזה, וכן הסכימו הרבה אחרונים בדת מרן. וטוב יותר לברך מתוך הסיוד. וכן הנוסע באוטובוס, ומול עיניו יושבות או עומדות נשים בבגדי פריצות, יתן עיניו בספר וילמד, או שיהפוך פניו לצד אחר, ויהרהר בדברי תורה.

מעשה מהזוהר העשיר שהפך להיות תלמיד חכם

מעשה באותו עשיר שהקריב לפני הפתח שני יונים. כִּשְׂרָאָה אֹתוֹ הַפֶּתַח, אָמַר לוֹ, הַקְרִיב הֵיךְ אֵינִי שֶׁלֶךְ. הִלֵּךְ לְבֵיתוֹ וְהָיָה עֲצוּב. אָמַר לוֹ אֶחָיו, לָמָּה אָתָּה עֲצוּב? אָמַר לָהֶם, שֶׁהַפֶּתַח לֹא הִקְרִיב אֶת קֶרְבָּנִי. אָמַר לוֹ, וּמָה הוּא? לָמָּה לָהֶם, שְׁנֵי יוֹנִים. אָמַר לוֹ, וְהָרִי זֶה שֶׁל עֵינִי, וְלֹא שֶׁלְּךָ! שֶׁהָרִי פְתוּב, וְאִם יָדַל הוּא וְאֵין יָדוֹ מִשְׁתָּן וְגו', אֵלָּה הִקְרַב קֶרְבָּנִי. אָמַר לָהֶם, וּמָה הוּא? אָמַר לוֹ, שׁוֹר אֶחָד. אָמַר לָהֶם, וּמָה כֵּל כֶּף חֲמוּמָה מִחֻשְׁבֵּת הַחֲטָא? נִדְרָתִי שֶׁלֹּא אֶעֱלֶה עַל לִבִּי מִחֻשְׁבֵּת חֲטָא, מִשֶּׁם וְהִלָּא מָה עָשָׂה? לֵי יוֹם הַתְּעַשָּׂק בְּחֻוּרָה, וּבְגִילָה הֵיךְ לָשׁ. כִּשְׁתֵּעוּרֵר, הֵיךְ קוֹרָא לְאֶחָיו, וְלִמְדוֹ אוֹתוֹ דְּבִרֵי תוֹרָה, וְהָיָה לוֹמֵד עַד שֶׁיִּעֲלֶה הַיּוֹם, וְנִמְצָא שֶׁלְּמַד תוֹרָה, וְהָיָה קוֹרְאִים לוֹ וְהַיְוָה הָאֲחֵר. יוֹם אֶחָד פָּגַשׁ בּוֹ רַבִּי יִישָׁא סְבָא, וְהָיָה מְפָרֵשׁ נֶפְשׁוֹ, חֲצִי לְעֵינָיו וְחֲצִי לְשִׁחוּרָה עַל הַיָּם עִם אוֹתָם אֲנָשִׁים שְׂפוֹרְשִׁים לְפָנִים, וְהָיָה יוֹשֵׁב וְלוֹמֵד תוֹרָה. [זוהר ויקרא דף ט]

כתב בספר זכר עשה (עמוד תיז) שמקובל מהגאון הקדוש מלובלין זיע"א, שהמסדר ספריו על מכוונם להיות כל אחד במקומו הראוי לו לאחר שגמר לימודו, לא ישכח מה שלמד כיון שדואג לכבודם של הספרים יזכה לזכור את הכתוב בהם בְּסִפְרָא "לקטנים יקרים" (מהמגיד ממעזריטש זיע"א, אות כח)

מוכא: "הַנְּשִׂמָה אֲמָרָה לְהַבְעֵל-שָׁם-טוֹב שֶׁזָּכָה שֶׁנִּתְגַּלָּה אֵלָיו דְּבָרִים הַעֲלִינִים, לֹא מִפְּנֵי שֶׁלְּמַד הִרְבָּה מִשְׁקָתוֹת וּפּוֹסְקִים הִרְבָּה, רַק מִשּׁוּם תְּפִלָּה שֶׁהָיָה מִתְפַּלֵּל תָּמִיד בְּכַוְנָה יְדוּלָּה, וּמִשֶּׁם זָכָה לְמַעֲלָה עֲלִיּוֹנָה". **כל חכם לב נתתי חכמה "חכם לב"** פירושו שאיפה ותשוקה אל החכמה. האדם מצידו צריך לשאוף ולהכין את לבו כלי לקבלת החכמה ואז הקב"ה משפיע עליו זאת כבצאלאל. זאת רואים מבקשת שלמה המלך שביקש ושאף לחכמה כתוב "וימלא אותו רוח א-להים בחכמה" ולית רז דאניס ליה ושלט בשפת כל הבריאה שדים ורוחות בעלי חיים וצמח השדה. הרוצה להצליח בתורה חייב לשאוף להיות גדול בתורה ורק כך יצליח להיות גדול בתורה בתורה

